

CONSELH GENERAU D'ARAN

12-8761

Huelheton culturau d'Aran

EXPOSI-
CION "PIRINEUS:
MUNTANYES D'EUROPA" ENA
GLÈISA DE SANT JOAN D'ARTIES.

Enguan eth Parc Nacionau d'Aigüestòrtas e estanh de Sant Maurici celèbre eth 40 aniversari dera sua creacion. Entà pr'amor de hestejar aguest ahèr se realisen diuèrses activitats enes comarques der airau deth Parc, entre eres era Val d'Aran.

Aguest procès comencèt est'an passat damb era exposicion "Eth Parc Nacionau i altres espais protegits de Catalunya", que se celebrèt er estiu passat en equipament d'exposicions temporaus qu'eth Musèu dera Val d'Aran a en Arties.

Laguens des actes programats peth 40 aniversari se presente era exposicion "Pirineus muntanyes d'Europa".

Aguesta exposicion vò èster era sintèsi deth conjunt des Pirenèus. A estat organizada per diferents organismes: es Conselhs dera Aquitània, Languedòc-Rossilhon e Midi-Pyrénées, es Departaments de Miei Ambient d'Aragon, Catalonha e Navarra e damb financiacion dera Comunautat Europèa.

SOMARI

• *Exposicion "Pirineus:
Muntanyes d'Europa"*

Isabèl Rufaste

• *Hons patrimoniau:
Casa Joanchiquet*

Ma. Pau Gòmez

• *Entà liéger*

• *Moralina o etica*

Pepita Caubet

• *Responedors en
aranés*

Veronica Barès

• *Plumalhon arribe*

David Grosclaude

impresi sense adreça

DI. L-516-1994

31-03-95/Num.: 9

Aguest conjunt que s'esten des der Atlantic ara Mediterranèa, compde damb uns paisatges d'ua grana beresa, damb uns pòbles e ua gent damb ua cultura, ua istòria e ues formes de vida que son ath madeish temps fòrça semblantes mès tanben sauven es sues diferéncias que hè qu'agen ua riquesa excepcionau.

Era exposicion compde damb es següents apartats:

- Mèdi físic, flòra e fauna.
- Es pòbles e era gent.
- Era esplèita des recorsi: era agricultura, eth bestiar, eth montanhatge, eth bòsc, es aigües, era caça e era pesca.
- Es prumèrs excursionistes-aupinistes.
- Eth torisme relacionat damb es aigües termaus.
- Era indústria dera elaboracion de productes derivats deth bestiar o dera agricultura.
- Eth folclòre, es costums, es tradicions.

Aguesta cultura tostemp a estat permeabla, ei a dider, maugrat es montanhes, es pòbles an mantengut ues relacions profundes.

Aguesta exposicion explique aguest mon, passat e present e mos vò hèr a pensar ena melhor manèra d'administrar tot aguest conjunt patrimoniau que nomentam PIRENÈUS.

Orari de visita:

16 a 20 ores toti es dies enquiath 9 d'abriu ena glèisa de Sant Joan d'Arties.

Entrada de franc.

EN TELEFON TANBEN PÒS RESPÓNER EN ARANÈS.

Quauqui modèls de messatges entà enregistrar en vòste responedor automatic:

1) Ara non i sò/ èm, se voletz quauquarren parlatz/didetz-ac despús d'auer entenut eth senhau.

2) Aguest ei eth responedor automatic de Maria e Joan / de ço de Ramon / de Serviç Blanc , en aguest moment non vos podem escotar. S'auetz de besonh quauquarren datz eth vòste numerò de telefon e vos trucaram tanlèu que pogam.

3) Aguest ei eth responedor automatic de VIDA-ASSEGURANCES. Es nòsti oraris d'atencion ath public son: de 9 (nau) a 1:30 (ua e mieja) peth maitin e de 4 (quate) a 8:30 (ueit e mieja) pera tarde. Se desiratz bèra causa parlatz despús d'auer entenut eth senhau.

4) Auetz telefonat tà ço de Loís. Me n'è anat de vacances. Se voletz quauquarren tornatz a telefonar a compdar deth 4 de mai. Serè en casa a compdar des dètz deth ser.

5) Bon dia, sò era mossa dera senhora Ròsa, se desire quauquarren m'ac pòt dider tamb tota confiança, jo madeisha m'encuedarè de da-li era comission. Lo escoti ...

ENTÀ LIÉGER

Era Fondacion Musèu Etnologic dera Val d'Aran mos recomane era lectura de:

- "Sans-Parro de Oço" e "Moreceaux Choisis" de BERNA T SARRIEU.
- "Era Isla des Diamants" de Mn. JUSEP CONDO SAMBEA T.
- Tres òbres, recuelhs de pèces teatraus gascones de Jean Sens, Jean Castet e Yvonne Ponsolle.

Es interessats en aquerir aguesti libres podetz trobà-les en:

- Sedença dera Fondacion, C/ Sarriulèra 8, 2au. 2au. de 5 a 7 dera tarde de deluns a dijaus (tel.: 642942).
- Ena Caixa de Pensions, Avda. deth Pas d'Arró 7 (pes maitins)
- En Musèu dera Val d'Aran, (pes tardes).

HONS PATRIMONIAU: CASA JOANCHIQUET (VILAMÒS)

Un des hons patrimonius plan importants depausats en Archiu Generau d'Aran ei eth dera familha Aunòs de ço de Joanchiquet. Aguest ei comprenut de 28 pergamins, 271 libres e 2.497 unitats documentaus.

Era colleccion de pergamins des sègles XVI ath XVII compde damb cartes de venta, capitòls matrimonius e censaus.

Es 271 libres des sègles XVI ath XIX son de tematica religiosa. Eth libre mès antic ei "Hymni et prosae quae totum annum in ecclesia leguntur" der an 1555. Pera sua curiositat remecam es còpies hètes a man de diuèrsi libres religiosi per membres dera familha Aunòs en sòn temps d'estudiants en seminari de Huesca (s.XVIII).

Er estudi des 2497 unitats documentaus a dat un Quadre de Classificacion d'aguestes dividit en sèt sèries:

1. Auviatge.
2. Economia familhara.
3. Documents personaus.
4. D'auti documents.
5. Documents religiosi.
6. Documents municipaus.
7. Documents judiciais.

De toti aguesti documents mencionam era Libreta de nòtes e compdes des despenes deth Sindic Generau d'Aran, Sanci Aunòs, des ans 1710-1711 e eth Libre deth notari de Vilamòs des ans 1690 ath 1728.

Aguest an passat e damb motiu des òbres deth futur Musèu de Casa Joanchiquet darrèr d'un des armaris gesseran dus postèrs de tematica religiosa (s.XVII-XVIII). "Es nòces de Jusèp e era Vèrge Maria" e "Crist ena crotz".

MORALINA O ETICA

È escotat pera ràdio ua entrevista hèta ar umoriste Forges e m'a frapat era sua responsa a ua qüestion e me semble ben transmeté-la peth sòn contiengut d'etica en uns moments en que mès escassege. Empresoat hè uns dies un personatge dera politica (non pas eth Sr. Roldan) li demanen damb quin remoquet representarie aguesta situacion e eth respón:

"Jamès haria un remoquet entà representar eth moment dolorós peth que pogue atrauessar ua persona. Serie coma tatjar ua agulha aqui a on non i a pas un goterèr de sang".

Se manifeste coma un òme de ben e açò malurosament non abonde guaire, mès lèu mos trapam cada dia tamb era obsession de horingar ena plaga; aqueth trucar en lòc que posque hèr mès mau.

Un shinhau mès tard escoti aquera recomanacion que tan pòc mos interèsse. "Estima as tòns enemics. Que difícil! tamb çò que còste estimar as amics. E tanben me sò rebrembat que de petita un bon ensenhant didie soent: "Çò que non volgues entà tu, non ac volgues entà degun" Bona recèpta..., e un shinhau mès tard vedí en diari qu'en Lhèida pr'amor deth carnaval s'auie parodiat uns desgraciats crims que se produsiren non hè massa temps, com se pòt hèr escarni d'uns hèts tan dramatics?

"Per carnaval tot s'hi val" diden, e non tot vau, segur que se mos comportèssem en tot respectar as auti tamb aqueth respècte que volem entà nosati poiriem arténher aqueth "Mon melhor" que tant auem de besonh.

Pepita Caubet.

PLUMALHON ARRIBE!

PLUMALHON, qué ei aquerò?

Eth prumèr diari entà mainatges en occitan. 24 planes cada mes entath plaser des petits mès entath plaser des pairs. Solid entàs regents que i trobaràn un utís pedagogic de qualitat.

Sus aguestes 24 planes, 19 son ua adaptacion en occitan deth diari Toboggan des edicions Milan de Tolosa; cinc son realisades pera redaccion de Plumalhon damb era ajuda d'un equip de mèstres. Plumalhon que gesserà a compdar deth mes d'abriu.

Eth numerò 0, qu'a hèt ua tirada de 5000 exemplars, qu'ei promocionau e qu'ei distribuït sense despena entà perméter de lançar es abonaments.

Se Plumalhon, version gascona ei ua escaduda, qu'estudiam era possibilitat de crear ua version lengadociana damb un numerò 0 a darrèrs de 1995. Tot açò que ei tanben ua question enconomica. Plumalhon ei publicat per Vistedit, ua SCOP-SARL qu'a era inquietud d'equilibrar es sòns compdes e de crear emplecs en sector dera premsa occitana.

David Grosclaude, director de Plumalhon

Que m'apèri Plumalhon.
Que soi segur que seram lèu amics.
Abona't lèu e que'ns tornaram trobar cada mes.